

Dansens og musikkens rødder 6

Den hvide Mær fra Randers og Per Jensens Vals fra Sjælland

af Per Sørensen

Det er jo nok kendt af enhver, der har danset den lille pardans "Den hvide Mær", at melodien er den samme som til sangen "Den sømand han må lide". I flere år funderede jeg over, hvorfor dansen hed "Den hvide Mær", og hvad der gjorde, at man brugte den melodi. I selve sangen var der jo ingen "Hvid Mær".

Det var dog et af de dansehistoriske problemer, der var enkelt at løse.

En dag, hvor vi i en folkedanserforening havde fællessang efter højskolesangbogen, opdagede jeg i noterne under "Den sømand han må lide", at det kun er et uddrag af en anden og mere oprindelig sang, der hedder: "Der kommer en bonde ridendes alt på sin hvide mær." Straks var min nysgerrighed vakt, og jeg begyndte at lede efter denne sang.

Det viste sig, at sangen stammede fra en Dramatisk Skitze (Teaterstykke), hvis titel var "Peer kommer Hjem." Dette teaterstykke var opført 1. gang på Casino Teateret i København 17. september 1849, og forfatteren var Adolph v. d. Recke.¹

Her er sangen fra teaterstykket "Peer kommer Hjem"

Melodi: Den sømand han må lide.

l: Der kommer en bonde ridendes alt på sin hvide mær, :l mær, mær. Han red sig ned til stranden for at se de søfolk der. Ej komfallera, hurra! for at se de søfolk der.

l: Hvad vil de bønder sige om sådanne folk som vi, :l vi, vi? Snart fare vi til orlogs og snart til Kofardis. Ej komfallera, hurra! og snart til Kofardis.

l: En sømand han må lide langt mere ondt end godt, :l godt, godt. Beskøjterne han tærer, de krybe ned kun småt. Ej komfallera, hurra! de krybe ned kun småt.

l: Men kommer han til syden, Han drikker vin med mer, :l mer, mer, og spiser af de frugter, som bondemanden aldrig ser. Ej komfallera, hurra! som bondemanden aldrig ser.

l: En ung matros forlyster sig med vin og med cigar, :l gar, gar. I hver en havn han kommer, en kæreste han har. Ej komfallera, hurra! en kæreste han har.

l: Men spørger han derude, hans moder lider ondt; :l ondt, ondt, så letter han sit anker og drejer skuden rundt. Ej komfallera, hurra! og drejer skuden rundt.

l: Og med det samme letter han på sin blanke hat, :l hat, hat, og byder hver skønjomfru så mangel en godnat. Ej komfallera, hurra! så mangel en godnat.

Forklaringen på dansens navn må være, at man tidligere har kendt hele sangen og brugt melodien til den lille pardans, der herefter har fået sangens titel.

Ser vi på selve teaterstykket, er det skrevet under treårskrigen 1848-1850 og må have været meget populært i samtiden. Handlingen udspiller sig om gårdmand Hans Nilen fra Vedbæk og dennes søn Peer, som er soldat. Peer har fået orlov efter at have udført en heltegerning imod fjenden (Prøjserne). Han kommer hjem til Vedbæk, hvor kæresten Sofie "tilfældigvis" sidder i angst og venter på at høre nyt om ham.

Optakten til sangen "Der kommer en bonde ridendes" sker efter, at Sofies broder Carl, der er bådsmand på et af

landets krigsskibe, også kommer hjem til Vedbæk på orlov.

I øvrigt er soldaten Peer's entré i stykket meget spændende, han synger til sin udkårne Sofie.

Se blot 1. vers :

PEER.
(Kommer hurtigt ind med fuld oppakning ad havelågen)

Mel: God aften, god aften, vi samles i en slump.

l: God aften, god aften ! jeg byder jer singgot ! :l God aften min mutter, god aften min fatter ! God aften min pige, her har du mig atter - Og stræb så og stræb så, at vi kan få en Walts. Og hør du lille pige, vil du valtse med mig, valtse med mig. Og hør du lille pige, vil du valtse med mig, valtse med mig en valts. Og midt under dansen så kysser jeg dig, kysser jeg dig, kysser jeg dig. Og midt under dansen kysser jeg dig, hvis du er mig tro. Men sviger du mig, så prygler jeg dig, for ryggen er din, men kjeppen er min. Og hør du lille pige, vil du valtse med mig, valtse med mig en valts.

Læg mærke til teksten i valsedelen, den minder meget om det lille dansevers, der er til Per Jensens Vals fra Sjælland, som lyder:

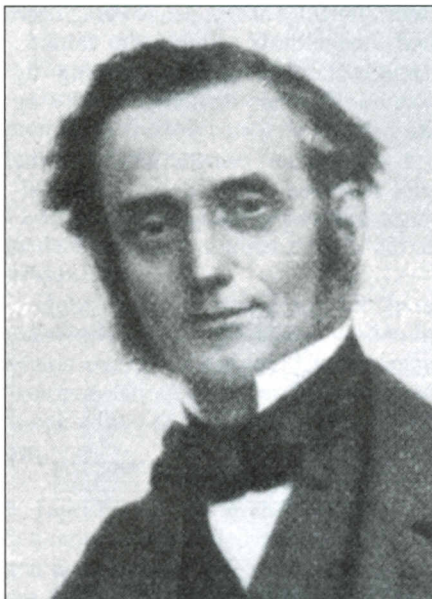
Mel nr. 514 i "358"

l: kom lille pige, valse med mig, valse med mig, midt under dansen kysser jeg dig, hvad synes du om det ? :l l: Tra-la-la-la, tra-la-la-la, tra-la-la-la, la-la-la-la. Midt under dansen kysser jeg dig, hvad synes du om det ? :l²

Mel.: *God aften, god aften.*

Jysk folkemelodi

Påfaldende er det, at de to tekster ligner hinanden så meget, er der måske en sammenhæng?

Adolph v. d. Recke 1820 - 1867

Forfatteren til stykket, Adolf v. d. Recke var embedsmand i admiralitets- og kommissariatskollegiet.

Han havde forfatterskabet som bibeskæftigelse og hobby. Det meste af det, han skrev, var utrolig populært, og han havde en anseelig produktion af teaterstykker. Ligeledes var de gadeviser, han skrev, elsket af alle, hvoraf vi endnu i dag kan finde på at synge viser som "Har I læst den Berlingske Avis", der var skrevet på Pirrevals-melodien og "Pjaltensborgs Brand", der også var skrevet til en lille dansemelodi.³

Til slut skal nævnes, at når vi i dag taler om en mær, tænker vi oftest på en usympatisk kvinde. Sådan var det ikke i forrige århundrede, der brugtes udtrykket bl.a. om en hest, så titlen på sangen er egentlig "Der kommer en bonde ridendes alt på sin hvide hest". Det forklarer pludselig forbindelsen til pardansen "Den hvide Hest" fra Himmerland,⁴ der er en variant af dansen fra Randers.

I begge danse skal der i slutningen udføres 3 appeller. I dansen fra Randers udføres det kun med den ene fod. Det tror jeg har skullet symbolisere en hest, der står og skraber i jorden med forbenene.

I denne artikel har jeg prøvet på at illustrere, hvordan tingene måske kan hænge sammen og hvordan der hele tiden kan trækkes paralleller fra den ene dans til den anden. Det er sådanne forhold, der gør det spændende at arbejde med dansehistorie.

KILDEHENVISNINGER:

1. Findes på Det kongelige Bibliotek.
2. "Folkedanserenes Sangbog", Foreningens til Folkedansens Fremme 1984, side 150
3. "Dansk bibliografisk Lexicon", C. F. Bricka. København 1887, 13. bind, side 551
4. "55 Gamle Folkedanse", Pia og Per Sørensen, Kolding 1989, side 32